

भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण कार्यविधि, २०७५

लागु हुने मिति: २०७५।०४।०६

प्रस्तावना: भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण कार्यलाई, सहज, सरल र व्यवस्थित बनाउदै भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण कार्यमा एकरूपता कायम गरी थप प्रभावकारी बनाउन भन्सार ऐन २०६४ को दफा ९३ को खण्ड (ग) बमोजिम भन्सार विभागले यो कार्यविधि बनाई जारी गरेको छ।

परिच्छेद-१ प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम, र प्रारम्भ :** (१) यो कार्यविधिको नाम “भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण कार्यविधि, २०७५” रहेको छ।
 - (२) यो कार्यविधि महानिर्देशकबाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागू हुनेछ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,
 - (क) “ऐन” भन्नाले भन्सार ऐन २०६४ सम्भन्नु पर्दछ।
 - (ख) “कार्यालय” भन्नाले ऐनको दफा ३४ बमोजिम जाँचपास पछिको परीक्षणको कार्य गर्नको लागि स्थापना गरिएको भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयलाई सम्भन्नु पर्दछ।
 - (ग) “छनौट समिति” भन्नाले कार्यविधिको दफा ६ बमोजिमको छनौट समिति सम्भन्नु पर्दछ।
 - (घ) “निश्चित मालवस्तुको परीक्षण (Product Audit)” भन्नाले निश्चित समय भित्र एकै किसिमका मालवस्तुको निकासी वा पैठारी भएका मालवस्तुहरूसँग सम्बन्धित कागजात तथा मालवस्तुहरुको परीक्षण सम्भन्नुपर्दछ।
 - (ङ) “नियमावली” भन्नाले भन्सार नियमावली, २०६४ सम्भन्नु पर्दछ।
 - (च) “परीक्षण” भन्नाले ऐनको दफा ३४ र नियमावलीको परिच्छेद ५ बमोजिम गरिएको भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण सम्भन्नु पर्दछ।
 - (छ) “परीक्षक” भन्नाले प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासक, प्रमुख भन्सार परीक्षक वा भन्सार परीक्षक सम्भन्नुपर्दछ र सो शब्दले दफा ३४ बमोजिम भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षणको कार्य गर्नका लागि महानिर्देशकले तोकेको अधिकारी समेतलाई जनाउँदछ।
 - (ज) “कन्साईन्टमेन्टको परीक्षण (Consignment Audit)” भन्नाले एक पटकमा एउटा प्रज्ञापनपत्रबाट निकासी वा पैठारी भएका सम्पूर्ण मालवस्तुसँग सम्बन्धित कागजात तथा मालवस्तुहरुको परीक्षण सम्भन्नुपर्दछ।
 - (झ) “फर्मको परीक्षण (Firm Audit)” भन्नाले कुनै पैठारीकर्ता वा निकायकर्ताबाट निश्चित अवधि भित्र निकासी वा पैठारी गरिएका सबै वा केही मालवस्तुहरूसँग सम्बन्धित कागजात तथा मालवस्तुहरुको परीक्षणलाई जनाउनेछ।
 - (ञ) “महानिर्देशक” भन्नाले विभागको महानिर्देशक सम्भन्नु पर्दछ।

- (ट) “विभाग” भन्नाले भन्सार विभागलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ठ) “व्यक्ति” भन्नाले प्राकृतिक व्यक्ति सम्झनुपर्छ र सो शब्दले कानून बमोजिम दर्ता भएको कुनै कम्पनी, संगठित संस्था र फर्मलाई समेत जनाउने छ ।
- (ड) भन्सार ऐन, २०६४ ले परिभाषित गरेका तर यस कार्यविधिले परिभाषित नगरेका शब्दहरूको अर्थ सो ऐनमा परिभाषा गरे बमोजिम नै यस कार्यविधिमा समेत लागू हुनेछ ।

परिच्छेद-२ परीक्षकको काम कर्तव्य र अधिकार

३. परीक्षकको अधिकार र कर्तव्य देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) दफा ६ बमोजिमका अभिलेख तथा विवरणहरूको परीक्षण गर्ने;
- (ख) परीक्षण गर्दा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको कारोवारस्थलमा वा परीक्षण गर्ने अधिकृतको कार्यालयमा गर्न सकिनेछ ।
- (ग) परीक्षण कार्यको सिलसिलामा कुनै विषयमा अस्पष्ट भएमा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई कार्यालयमा बोलाई स्पष्ट पार्न लगाउन ।
- (घ) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको मूल्यको परीक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि निजले निकासी वा पैठारी गरी विक्री गरेको मालवस्तुको खुद्रा तहसम्मको कारोबारका अभिलेख परीक्षण गर्न सक्ने ।
- (ङ) बैंक, वित्तीय संस्था एवं निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको कारोबारसँग सम्बन्धित अन्य कुनैव्यक्ति वा निकायबाट सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता, निजको कारोबार वा मालवस्तुसँग सम्बन्धित भुक्तानी, बैंकखाता, नाफा नोक्सानको हिसाब, कर विवरण, बीजक र यस्तैअन्य कागजात माग गर्न सक्ने ।
- (च) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको मालवस्तुको मूल्य यथार्थ हो वा होइन भन्ने कुरा निश्चित गर्नका लागि ऐनको दफा १३ मा उल्लेख भए बमोजिमका मूल्यांकनका सबै वा कुनै तरिका अवलम्बन गरी त्यस्तो मालवस्तुको मूल्य कायम गर्ने ।
- (छ) मालवस्तुको घोषणा फरक पारी निकासी वा पैठारी गरेको देखिएमा ऐन बमोजिमको कारवाही गर्ने ।
- (ज) परीक्षणबाट देखिएको विवरण सहित अनुसूची-३ मा संलग्न प्रतिवेदन तयार गरी कार्यालय प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- (झ) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले निर्णयको प्रतिलिपि माग गरेमा नियमावलीको नियम ५९ बमोजिम तोकिएको दस्तुर लिई कार्यालयबाटै उपलब्ध गराउने ।
- (ञ) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता सँग निकासी वा पैठारीसँग सम्बन्धित अन्य आवश्यक कागजात र आवश्यक भएमा मालवस्तुको नमूना समेत परीक्षण प्रयोजनको निम्ति माग गर्ने ।
- (ट) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको मौज्दातमा रहेको मालवस्तुको नमूना, पैठारी प्रज्ञापनपत्र तथा खरिद विक्री खाता वा विक्री वीजकसँग भिडान गर्ने र आवश्यक परेमा त्यस्तो

नमूना खरिद गर्ने ।

- (ठ) निकासी वा पैठारी भएका मालवस्तुको विक्रेता वा उत्पादक, ढुवानीकर्ता, सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायसम्म वा स्रोतमा पुगी सोही आधारमा मालवस्तुको कारोबार मूल्य निर्धारण गर्नसक्ने ।

परिच्छेद ३

निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको अधिकार

४. निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था : निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ ।
- (क) कार्यालयबाट खटीएका कर्मचारीको परिचयपत्र तथा आधिकारीक कार्यालयको पत्र माग गर्ने ।
 - (ख) कार्यालयले कुनै पनि प्रकारको महसुल निर्धारण गर्नुपूर्व कानून बमोजिमको सो को लिखित जानकारी प्राप्त गर्ने ।
 - (ग) पुनरावलोकन वा पुनरावेदनको दिने ।
 - (घ) आफ्नो कारोबार सम्बन्धी कागजात र व्यवसायिक सूचनाहरूको कानून बमोजिम गोपनियता कायम रहने ।
 - (ङ) कानून बमोजिम सुरक्षित रूपमा निकासी पैठारी सम्बन्धी कारोबार गर्न पाउने ।
 - (च) कानूनले निर्दिष्ट गरेका अन्य अधिकारहरू ।

परिच्छेद ४

निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको कर्तव्य तथा दायित्व सम्बन्धी व्यवस्था :

५. निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई देहाय बमोजिमको कर्तव्य तथा दायित्व हुनेछ ।
- (क) निकासी वा पैठारीसंग सम्बन्धित कागजात तथा प्रमाणहरू कम्तिमा पनि ४ वर्षसम्म सुरक्षित राख्नुपर्ने ।
 - (ख) कार्यालयले मागेका आवश्यक कागज प्रमाण तथा सूचना र अभिलेखहरू अनिवार्यरूपमा तोकिएको म्याद भित्रै पेश गर्नुपर्ने ।
 - (ग) कार्यालयले उपस्थित हुन अनुरोध गरेमा उपस्थित हुनुपर्ने ।
 - (घ) निर्धारित महसुल वा राजस्व समयमा नै दाखिला गर्नुपर्ने ।
 - (ङ) कानूनको परिपलनामा विशेष ध्यान दिनुपर्ने ।
 - (च) सूचनामा तोकिएको मितिभित्र सफाई पेश गर्ने ।
 - (छ) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले कार्यालयले मालवस्तु वा सोको मौज्दात हेर्न चाहेमा देखाउनु पर्ने ।
 - (ज) कानूनले तोकेका अन्य कर्तव्य तथा दायित्वहरू पूरा गर्नुपर्ने ।

परिच्छेद-५
परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

६ परीक्षण तथा छनौट:

- (१) भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण सम्बन्धी कार्य कार्यालय गर्नेछ ।
- (२) विभागले एक आर्थिक वर्षमा परीक्षण सम्पन्न गर्नु पर्ने कन्साईन्मेन्टहरु (Consignments) वा फर्महरु (Firms) वा तोकिएका मालवस्तुहरु (Products) को संख्या, परीक्षण गर्नुपर्ने अवधि तथा परीक्षणबाट थप महसुल निर्धारण गर्नुपर्ने राजस्वको लक्ष्य समेत तोकी कार्यालयमा पठाउनेछ ।
- (३) परीक्षण गर्नको लागि निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको छनौट गर्दा देहाय बमोजिमको सबै वा कुनै एक वा एकभन्दा बढी आधारमा छनौट गरी परीक्षण गर्न सकिनेछ :
 - (क) कुनै एक निकासी वा पैठारीकर्ताले एक पटक पैठारी भएको कन्साईन्मेन्ट (Consignments Base),
 - (ख) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको निश्चित अवधि वर्ष वा महिना भित्र निकासी वा पैठारी गरेका सबै वा केही प्रज्ञापनपत्रहरु (Firm Base),
 - (ग) कुनै मालवस्तुको निकासी वा पैठारी गर्ने सबै वा केही निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताहरुले निश्चित समयभित्र निकासी वा पैठारी गरेका प्रज्ञापनपत्रहरु (Product Base),
 - (घ) कुनै व्यक्ति वा निकाय वा कम्पनीसँग सम्बन्धित अन्य सहायक कम्पनी वा कम्पनीको समूह समेतबाट निकासी वा पैठारी भएका मालवस्तुहरूसँग सम्बन्धित प्रज्ञापनपत्रहरु ।
- (४) तोकिएको लक्ष्य बमोजिमका निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता, फर्महरु वा मालवस्तुहरु वा प्रज्ञापनपत्रहरु छनौट गर्न तथा छनौटको लागि नीतिगत परामर्श दिन भन्सार विभागमा देहाय बमोजिमको एक परीक्षण छनौट समिति रहनेछ :
 - (क) संयोजक- उपमहानिर्देशक, भन्सार विभाग (मूल्यांकन शाखा हेर्ने)
 - (ख) सदस्य- प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासक, भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय
 - (ग) सदस्य- निर्देशक, भन्सार विभाग, मूल्याङ्कन शाखा
 - (घ) सदस्य सचिव शाखा अधिकृत, भन्सार विभाग मूल्याङ्कन शाखा
- (५) समितिमा आवश्यकतानुसार विशेषज्ञ र कार्यालय वा विभागका कर्मचारीहरुलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।
- (६) परीक्षणको लागि तोकिएको लक्ष्यको ५० प्रतिशत यस समितिबाट र ५० प्रतिशत कार्यालय आफैले छनौट गर्नेछ ।
- (७) कार्यालयमा परीक्षणको लागि छनौट गर्न देहाय बमोजिमको सदस्य रहेको एक समिति रहने छ :
 - (क) कार्यालय प्रमुख - संयोजक
 - (ख) कार्यालय प्रमुखले तोकेको परीक्षक वा अन्य कर्मचारी - सदस्य

(ग) कार्यालय प्रमुखले तोकेको परीक्षक वा परीक्षण शाखा
हेर्ने अधिकृत वा कर्मचारी

- सदस्य सचिव

- (८) समितिमा आवश्यकतानुसार विशेषज्ञ र कार्यालय वा विभागका अन्य कर्मचारीहरूलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ
- (९) समिति र कार्यालयले परीक्षण गर्ने कन्साईन्मेन्टहरू (Consignments), वा फर्म वा मालवस्तु वा परीक्षण अवधिहरूको छनौट गर्दा दफा ७ मा उल्लेखित आधारहरूलाई अवलम्बन गर्नुपर्नेछ ।
- (१०) एउटा कन्साईन्मेन्ट (Consignment Base), मा एकपटक छनौटमा परेको फर्म पुन फर्म वा वस्तुगत आधारमा छनौट गर्न सकिनेछ । छनौटमा दोहोरो पर्न गएमा बढी अवधि वा प्रज्ञापनपत्रलाई आधार मानी परीक्षण गरिनेछ ।
- (११) परीक्षणको लागि छनौट गर्दा जुनसुकै स्रोतबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कको विश्लेषणका साथै आशिकुडा वर्ल्ड प्रणालीको सेलेक्टिभिटी मोड्यूलबाट समेत गर्न सकिनेछ ।
- (१२) उपदफा (११) बमोजिम छनौट प्रणाली बमोजिम छनौट भएका प्रज्ञापनपत्रहरूको परीक्षण भन्सार परीक्षकबाट मात्र गरिनेछ । छनौट भएका प्रज्ञापनपत्रहरूको विवरण माग भएमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले सात दिन भित्र जाँचपास परीक्षण कार्यालय वा विभागमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (१३) उपदफा (११) बमोजिम छनौटमा परेका निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले तत्सम्बन्धी जानकारी पाएको १५ दिनभित्र जाँचपास पछिको परीक्षणको लागि भन्सार परीक्षक समक्ष कागजात सहित उपस्थित हुनुपर्नेछ । विशेष कारण बस सो अवधिमा उपस्थित हुन नसक्ने कारण जनाई म्याद थपको लागि उक्त तोकिएको म्याद भित्रै निवेदन प्राप्त भएमा परीक्षण गर्ने अधिकारीले वढीमा १५ दिनको म्यादथप गर्न सक्नेछ ।

७ **जोखिम परिसूचकका आधारहरू:** परीक्षणको लागि छनौट गर्दा देहायका जोखिम परिसूचकहरूका आधारमा गरिनेछ ,

- (क) उच्च महसुलदर भएका मालवस्तुहरू,
- (ख) परिमाणात्मक बन्देज भएका मालवस्तुहरू,
- (ग) राजस्व जोखिमयुक्त मालवस्तुहरू,
- (घ) निकासी वा पैठारीकर्ताको विश्वसनीयता,
- (ङ) मालवस्तुको उत्पतिको मुलुक,
- (च) निकासी वा पैठारी भएका वस्तुहरूको घोषित मूल्य तथा परिमाण,
- (छ) भन्सार विन्दुहरूको परिवर्तन,
- (ज) मालवस्तुको घोषणाका प्रकृति,
- (झ) मालवस्तु चलान भएको देश तथा चलान भएको मिति,
- (ञ) विभागका विभिन्न शाखाहरूमा रहेका तथ्याङ्कहरूको विश्लेषणको आधार,
- (ट) मोडेल र ब्राण्ड अनुसार मूल्य फरक हुने वस्तुहरू,
- (ठ) एकाधिकार प्रतिनिधि भएका मालवस्तुहरू,

- (ड) घोषित मूल्य भन्दा विमा र भाडा वापत रकम बढी घोषणा भएका मालवस्तुहरू,
 - (ढ) विज्ञापन खर्च र प्रशासनिक खर्च बढी देखिएका वस्तुहरू,
 - (ण) आन्तरिक राजस्व विभाग र आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू बाट पूर्ण कर परीक्षणको लागि छनौट गर्दा लिइने आधारहरू,
 - (त) भन्सार कार्यालयहरूमा लागू भएको छनौट प्रणाली (Selectivity Module), बाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको विश्लेषणबाट प्राप्त नतिजा,
 - (थ) मालवस्तुको वर्गीकरणमा देखिएका त्रुटिहरू,
 - (द) अधिकतम खुद्रा विक्री मूल्य प्रकाशित गर्नेगरी पैठारी भएका मालवस्तुहरू,
 - (ध) पटक पटक मूल्य वृद्धि भई मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिमा निवेदन दिएका मालवस्तु वाफर्महरू,
 - (न) सम्बद्ध पक्षहरू विचको कारोवार (Related Party Transaction), अन्तरगतका मालवस्तु वा त्यस्ता पैठारीकर्ताहरू,
 - (प) आर्थिक ऐनले दिएका छुट सुविधाहरूको दुरुपयोग भएको सूचनाका आधारमा ।
 - (फ) कुनै व्यक्ति वा निकायको लिखित वा मौखिक सूचनाको आधारमा ।
 - (ब) राजस्व तथा अन्य जोखिम महसुस गरीएका आधारहरू
- ८ सोधपुछ पा कागजात माग गर्न सकिने :** परीक्षण गर्दा देहाय बमोजिमका व्यक्तिहरूलाई सोधपुछ गर्न वा आवश्यकदेखिएका कागजात माग गर्न सकिनेछ:
- (क) निकासीकर्ताहरू पैठारीकर्ताहरू
 - (ख) भन्सार एजेन्टहरू
 - (ग) भण्डारण एजेन्टहरू, (गोदाम मालिक समेत)
 - (घ) ढुवानीकर्ताहरू,
 - (ङ) थोकविक्रेताहरू,
 - (च) खुद्राविक्रेताहरू,
 - (छ) व्यापारीक मध्यस्थकर्ताहरू,
 - (ज) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तासँग सम्बन्धित अन्य सहायक कम्पनी वा कम्पनीको समूह वा सम्बद्ध व्यक्ति वा निकाय ।
 - (झ) बैंक/वित्तीय संस्था र अन्य सम्बन्धित व्यक्ति तथा निकायहरू ।
- ९ परीक्षण गर्न सकिने अभिलेख र विवरणहरू:**
- (१) परीक्षण गर्दा देहाय बमोजिमका अभिलेख र विवरणहरू परीक्षण गर्न सकिनेछ ।
 - (क) प्रज्ञापनपत्र, महसुल तिरेको रसीद ।
 - (ख) खरीद खाता, बिक्री खाता तथा बिक्री बीजक ।
 - (ग) परिमाण र मूल्य समेत खुलेको मौज्जात विवरण ।
 - (घ) मालवस्तुको पैठारी र बिक्रीसँग सम्बन्धित बैकिङ्ग अभिलेख।

- (ड) वासलात तथा नाफा नोक्सान हिसाब, अन्तिम मौज्दात विवरण र सोसँग सम्बन्धित अन्यविवरणहरू ।
 - (च) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले कारोबारका विवरण कम्प्यूटर प्रणालीमा राखेको भएसो प्रणालीमा रहेका निकासी, पैठारी र विक्रीसँग सम्बन्धित सबै विवरण (कम्प्यूटर प्रणाली समेत)।
 - (छ) निकासी, पैठारी, सञ्चय र विक्रीसँग सम्बन्धित अन्य कागजात र विवरण ।
 - (ज) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा पेश गरेको कर विवरण र आय विवरण ।
 - (झ) क्यास बूक र लेजर ।
 - (ञ) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको मौज्दातको भौतिक परीक्षण ।
 - (ट) खर्चसम्बन्धी कागजातहरू ।
 - (ड) मालवस्तुको ढुवानीसँगसम्बन्धित सबै विवरण (Bill of Landing/Airway Bill/ Transport Documents)
 - (ढ) प्रतीतपत्रको कपी/बैंकस्टेटमेन्ट ।
 - (ण) प्रोफर्मा इन्भ्वाइस, विक्री सम्झौता ।
 - (त) अग्रिम भुक्तानी भएको भए तत्सम्बन्धी कागजात ।
 - (थ) बिमा सम्बन्धी कागजात ।
 - (द) प्याकिङ्ग लिष्ट ।
 - (ध) व्यापारिक बीजकहरू ।
 - (न) लागत विवरण (Cost Sheet) ।
 - (प) विल अफ एक्सपोर्ट (Bill of Export)।
 - (फ) परीक्षण गर्न लागिएको मालवस्तुको कारोबारसँग सम्बन्धित अन्य कागजातहरू।
- (२) परीक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि कार्यालयले माग गरेमा उपदफा (१) वमोजिमका विवरणहरू मागगरेको १५ दिनभित्र सम्बन्धित व्यक्तिले उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

१० परीक्षण गर्न सकिने अवधि :

सामान्यतया भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण सम्बन्धि कार्य भन्सारबाट मालवस्तुको जाँचपास भएको मितिले ४ वर्ष भित्र गरिसक्नु पर्नेछ । तर कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले भुट्टा लिखत वा कागजात तयार गरी लाग्ने भन्दा घटी महसुल दाखिला गरेको प्रमाणित भएमा परीक्षकले महानिर्देशकको अनुमती लिई चार वर्ष पछि समेत परीक्षण गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ६
परीक्षण कार्यसम्पादन

११ परीक्षण योजना (Post Clearance Audit Plan)

- (१) परीक्षण कार्य गर्नुभन्दा अगाडि परीक्षण कार्य सहज किसिमले सम्पादन गर्न कार्यालयले निम्न अनुसारका कार्यहरू गर्नुपर्दछ ।
- (क) विभागबाट तोकिएको लक्ष्यलाई कार्यालयले मासिक रूपमा विभाजन गरी परीक्षण गर्ने,
- (ख) परीक्षणका लागि छनौट भएका मालवस्तु, निकासी वा पैठारीकर्ताको परीक्षण कार्य कसरी सम्पन्न गर्ने भन्ने योजना बनाउने, जस्तै: के गर्ने, कहाँ गर्ने, कसले कहिले किन गर्ने कसरी गर्ने आदि
- (ग) परीक्षण कार्यको लागि परीक्षण टिम बनाउने,
- (घ) परीक्षणको लागि छानिएका मालवस्तुसँग सम्बन्धित आवश्यक सूचना तथा कागजातहरू विभाग र सम्बन्धित भन्सार कार्यालयहरूबाट संकलन गरी अध्ययन गर्ने।
- (ङ) परीक्षणका लागि छानिएका निकासी वा पैठारीकर्ताहरूलाई परीक्षण गर्ने विषयको सूचना अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा उपलब्ध गराउने,
- (२) निकासी वा पैठारीकर्ताहरूलाई परीक्षण गर्न लागिएको विषयमा सूचना दिदाँ देहायका विषयहरू समेट्नु पर्दछ ।
- (क) परीक्षण गर्न लागिएको मालवस्तुसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण विवरण,
- (ख) परीक्षण गर्ने स्थान,
- (ग) परीक्षण गर्ने समय र मिति,
- (घ) निकासी वा पैठारीकर्ताले जुटाउनु पर्ने कागजातहरू र विवरणहरू,
- (ङ) अन्य आवश्यक देखिएका विषयहरू,

१२ परीक्षण कार्यको संचालन:

- (१) परीक्षकले निम्न विषयलाई प्राथमिकता दिई परीक्षण गर्नुपर्दछ ।
- (क) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तासँग कारोबारको विषयमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने ।
- (ख) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको कारोबार स्थलमा गई वा परीक्षकको कार्यालयमा नै निकासी वा पैठारी सम्बन्धी सम्पूर्ण विवरणहरू मगाई परीक्षण गर्ने ।
- (ग) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तासँग आवश्यक कागजात वा अभिलेख माग गर्ने(घ) कागजातबाट स्पष्ट हुन नसकिएका विषयमा वा थप जानकारीको लागि सोधपूछ गर्ने वा बयान लिने ।

- (ड) निजको लेखा प्रणालीको अध्ययन गर्ने ।
- (च) Consignments सँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कागजातको परीक्षण गर्ने । सम्भव भएमा श्रोतमा गएर कारोबार मूल्य एकिन गर्ने ।
- (छ) आवश्यक देखिएमा गोदाममा गई भौतिक परीक्षण गर्ने ।
- (ज) खुद्रा मूल्य र थोक मूल्यको जानकारी गर्ने ।
- (झ) लागत, मूल्य, थोक मूल्य र खुद्रा मूल्य बिचमा तुलना गर्ने ।
- (ञ) आवश्यक देखिएमा खुद्रा तहसम्मको परीक्षण गर्ने ।
- (ट) आवश्यक देखिएमा निकासी वा पैठारीसँग सम्बन्धित अन्य निकाय तथा व्यक्तिबाट कारोबारसँग सम्बन्धित विवरण माग गर्ने ।
- (२) परीक्षण गर्दा देहायका विषयहरु सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ;
- (क) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले ऐन तथा नियमहरुको पूर्ण पालना गरेको छ/छैन?
- (ख) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले आफ्नो खरिद खातामा देखाएको खरिद मूल्य र कार्यालयमा घोषणा गरे अनुसारको मूल्यमा एकरूपता छ/छैन ?
- (ग) निजले भन्सार बिन्दुसम्म ल्याउँदा लाग्ने खर्चहरु वापत कार्यालयमा देखाएको रकम र अभिलेखमा देखाएको रकममा एकरूपता छ/छैन ? जस्तै: बैंक कमिसन, एजेन्ट शुल्क, भाडा, विमा, लोड अनलोड खर्च र अन्य यस्तै खर्चहरु)
- (घ) कार्यालयमा घोषणा गरेको सामानको परिमाण र स्टक खातामा उल्लेख गरेको वस्तुको परिमाण मिल्छ/मिल्दैन?
- (ङ) मालवस्तुको नापमा हुने फरक । जस्तै: भन्सार कार्यालयमा कुनै सामान केजीमा घोषणा गरी आफ्नो स्टक खातामा मिटरमा वा गोठामा अभिलेखबद्ध गर्ने तथा बीजक पनि मिटरमा नै जारी गर्ने जस्ता कार्यहरु भएको देखिन आएमा यस बारेमा थप छानबिन गरी यकिन गर्ने ।
- (च) मालवस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा मालवस्तुको सम्पूर्ण विवरण खुलाई स्पष्ट घोषणा गर्ने व्यवस्था भएकोमा, मालवस्तुको स्पष्ट रुपमा प्रकृति, ब्राण्ड, मोडेल, क्षमता, गुणस्तर, मूल्य आदि नखुलाई पैठारी गरेको छ भने कस्ता प्रकृतिका सामान पैठारी भएको हो यकिन गर्नु पर्दछ । मालवस्तुको विवरण स्पष्ट नखुलाईएको अवस्थामा ऐन नियमानुसारको जरिवाना गरेको छ / छैन ?
- (छ) कुनैपनि मालवस्तुको उत्पतिको मुलुकले मूल्यमा फरक पार्ने भएकोले सामानको उत्पतिको मुलुक सही छ/छैन ? जस्तै: विभिन्न देशमा उत्पति भएका श्रृंगार सामग्री पैठारी भएको भएता पनि Country of Origin मा कुन कुन सामान कुन कुन देशमा बनेको हो नछुट्याई एकमुष्ट देश उल्लेख गरेको हुन सक्दछ ।
- (ज) प्रतीतपत्रका शर्तहरु के के छन र शर्त अनुसार मालवस्तु आयात भएको छ/छैन ?

- (भ) Bill of Lading / Airway Bill मा उल्लेख गरेको सामानको विवरण अनुसार बीजक, प्याकिङ्ग लिष्टमा उल्लेख भएको छु छैन ?।
- (ब) बीमा धेरै रकमको गरेको छु तर सामानको मूल्य कम घोषणा गरेको छु भने त्यहाँ पनि केही कैफियत हुन सक्ने भएकोले त्यस्तो के कारणले भएको हो सोको निक्क्यौल गर्नुपर्दछ ।
- (ट) सामान एउटै प्रकृतिको भनेर घोषणा गरी आयात गर्ने तर मौज्जात खातामा विभिन्न प्रकृतिको भनी फरकफरक मूल्य उल्लेख गरी विवरण राखेको छु भने त्यहाँ पनि केही कैफियत हुन सक्ने भएकोले त्यस्तो के कारणले भएको हो सोको निक्क्यौल गर्नुपर्दछ ।
- (ठ) प्याकिङ्ग लिष्टबाट पनि सामानको प्रकृति खुल्ने भएकोले त्यसलाई पनि विशेष ध्यान दिनुपर्दछ । साथै सामानको प्याकिङ्गको प्रकृतिको पनि विश्लेषण गर्नुपर्दछ ।
- (ड) विक्री बीजकहरुबाट सामान के कतिमा बेचेको छु र विक्री खातामा कसरी अभिलेखबद्ध गरेको छु सो हेर्नुपर्दछ ।
- (ढ) मालवस्तु सहि तरिकाले वर्गीकरण गरी भन्सार दरबन्दि लगाएको छु/छैन सोको यकिन गर्नुपर्दछ ।
- (ण) विद्यमान ऐन कानूनले असुल गर्नुपर्ने भनी तोकेका कर तथा शुल्कहरु असुल भएको छु/छैन सो समेत यकिन गर्नुपर्दछ ।
- (त) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले खरिद मूल्य र विक्री मूल्य बिचको अन्तरबाट प्राप्त नाफा अनुसार आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा कर विवरण बुझाएको छु छैन सो परीक्षण गर्नुपर्दछ । निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले आफ्नो नाफा बापत बढी मार्जिन परीक्षणको क्रममा देखाउने तर कम रकमको कर तिरेको छु भने त्यसलाई मान्यता दिनुहुदैन ।
- (थ) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको नगद प्रवाह विवरण, बैंक खाता, लेजर जस्ता अभिलेखहरुबाट कारोबारको सम्बन्धमा स्पष्ट चित्र देखिने हुँदा सोको गहिएर परीक्षण गर्नुपर्दछ ।
- (द) मालवस्तुको उत्पत्ति भएको मुलुक, चलान भएको मुलुक र बीजक बनेको मुलुक समेतको यकिन गर्नुपर्दछ ।
- (ध) मालवस्तुको बीजक बनेको मिति, सिपमेन्ट भएको मिति र भन्सार कार्यालयमा आइपुगेको मितिको समेत विश्लेषण गर्नुपर्दछ ।
- (न) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले निकासी वा पैठारी गरी ल्याएको लागत मूल्य र निजले बेचेको थोक मूल्य बिच तुलना गर्नुपर्दछ । लागत मूल्य निम्न अनुसार निकाल्न सकिन्छ ।

लागत मूल्य निर्धारण गर्ने तरिका:

निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले भन्सार बिन्दुमा घोषणा गरेको प्रति ईकाई मूल्य	XXXXXX

भन्सार विन्दुमा तिरेको भन्सार महसुल	XXXXXX
भाडा र विमा वापतको रकम	XXXXXX
भन्सार विन्दुमा तिरेको अन्य करहरु (मू.अ.कर बाहेक)	XXXXXX
भन्सार कार्यालयमा भएको लोड अनलोड लगायतका अन्य खर्चहरु (बैंक कमिसन, एजेन्ट वा अन्य प्रतिनिधिको खर्च)	XXXXXX
भन्सार विन्दुसम्मको कुल लागत	XXXXX
गोदामसम्म ल्याउँदाको ढुवानी भाडा	XXXXX
गोदामसम्म ल्याउँदाको बीमा तथा अन्य खर्चहरु	XXXXX
गोदामसम्म ल्याउँदाको लागत	XXXXX
गोदाम भाडा	XXXXX
बैंक ब्याज र अन्य कमिशन (भन्सार विन्दु पछिको)	XXXXX
बिक्री वितरणको लागि लाग्ने सम्पूर्ण खर्चहरु (प्रवर्द्धन खर्च समेत)	XXXXX
प्रति इकाई कुल लागत	

- (प) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले बेचेको प्रकृतिको सामानको बजारमा खुद्रा मूल्यको जानकारी लिनु पर्दछ । खुद्रा मूल्यको जानकारी लिँदा सम्भव भएसम्म निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले बेचेको बिक्री माध्यमबाट नै खुद्रा तहसम्म पुगि खुद्रा मूल्यको जानकारी लिनु पर्दछ । यस्तो जानकारी निकारीकर्ता वा पैठारीकर्ताले बीजकमा उल्लेख गरेका क्रेताहरुको फर्ममा गई लिँदा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले बिक्री गरेको सामान नै हुन सक्छ । यसरी बजारमा थोक मूल्य, लागत मूल्य र खुद्रा मूल्यको बीचमा ठूलो भिन्नता पाइएमा न्यून बीजकीकरण गरी सामान आयात भएको हुन सक्ने भएकोले यथार्थ कारोबार मूल्य पहिचान गर्न ऐनको दफा १३ को उपदफा (१०) बमोजिम Deductive Value Method अपनाएर गणना गरेमा यथार्थ कारोबार मूल्य पत्ता लगाउन सकिन्छ । Deductive Value Method बाट

निम्न अनुसारको प्रक्रियाबाट कारोबार मूल्य गणना गर्न सकिन्छ । उदाहरण अनुसूची १० मा राखिएको छ ।

मालवस्तुको प्रति इकाई खुद्रा मूल्य (मू.अ.कर बाहेक)
खुद्रा बिक्रेताको नाफा र बिक्रीका लागि लाग्ने खर्चहरु
थोक मूल्य
थोक बिक्रेताको नाफा तथा बिक्रीवितरणको लागि लाग्ने खर्चहरु
पैठारीकर्ताको बिक्री मूल्य
पैठारीकर्ताको नाफा
बैंक ब्याज तथा कमिशन
पैठारीकर्ताको बिक्री वितरण सम्बन्धी लाग्ने सम्पूर्ण खर्चहरु
गोदामसम्म ल्याउँदाको ढुवानि खर्च लगायत अन्य
भन्सार बिन्दुसम्मको कुल लागत
भन्सारमा लोड अनलोडिङ तथा अन्य खर्चहरु
भन्सार बिन्दुमा तिरेको करहरु (मू.अ.कर बाहेक)
प्रति इकाई कारोबार मूल्य

यस्तो मूल्य पत्ता लगाउनको लागि विदेशको निकासीकर्ता (बिक्रेता), खुद्रा बिक्रेता, थोक बिक्रेता लगायत सम्बन्धित निकायहरुको अभिलेखहरु निरीक्षण गर्नुको साथै बैंक, वित्तीय संस्था लगायत निकायहरूसँग बाट आवश्यक विवरण मगाउन पनि सकिन्छ ।

- (फ) तलबाट माथितिर तथ्यांक भर्दै जाने र सबैभन्दा माथिको तालिकामा रहेको मालवस्तुको प्रति इकाई खुद्रा मूल्य (मू.अ.कर बाहेक) भन्ने महलबाट खुद्रा बिक्रेताको नाफा र बिक्रीका लागि लाग्ने खर्चहरु सम्मको रकम घटाएर न्यून वा

अधिक बीजकीकरणको रकम निकाल्न सकिन्छ ।

- (ब) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको यथार्थ कारोबार मूल्य निश्चित गर्नको लागि परीक्षणको क्रममा ऐनको दफा १३ मा उल्लेख भए बमोजिमका मूल्यांकनका सबै वा कुनै तरिका अवलम्बन गरी त्यस्तो मालवस्तुको मूल्य कायम गर्न सकिन्छ ।
- (भ) परीक्षकले परीक्षण गर्ने सिलसिलामा आवश्यक देखेका अन्य विषयहरूको समेत अध्ययन गर्न सक्नेछ ।

१३. परीक्षण प्रतिवेदनको तयारी:

परीक्षण सम्पन्न भएपछि देहायका विवरण सहित परीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ ।

- (क) परीक्षणबाट देखिएका कैफियतहरूको सूची बनाउने ।
- (ख) परीक्षणमा देखिएका कैफियत सम्बन्धमा पैठारीकर्तासँग छलफल गर्ने र आवश्यक देखिएमा कैफियत देखिएका विषयमा छलफल गरी लिखित रूपमा प्रमाण समेत माग गर्ने ।
- (ग) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई कैफियत देखिएका विषयमा जानकारी दिंदा के के कैफियत देखियो र सोवापत निजलाई के कस्तो कारवाइ गरीन लागेको हो सो समेतको जानकारी दिने ।
- (घ) परीक्षणको क्रममा ऐनअनुसार असुल गर्नुपर्ने देखिएको रकम र जरिवाना गर्नुपर्ने देखिएको रकमको यकिन गर्ने ।
- (ङ) आफ्नो माथिल्लो पदाधिकारीसँग परीक्षणबाट देखिएका विषयहरूमा छलफल गरी निर्णयमा पुग्ने ।
- (च) अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- (छ) निर्णय भएपछि कैफियत देखिएका विषयहरूको कार्यान्वयन गर्ने ।

१४. परीक्षण प्रतिवेदनको प्रस्तुती:

- (१) परीक्षण प्रतिवेदनमा देहायका विवरण उल्लेख हुनुपर्दछ ;
 - (क) निकासी वा पैठारीकर्ताको विवरण ।
 - (ख) परीक्षण सम्बन्धी Consignment को विषयवस्तु ।
 - (ग) परीक्षण सम्बन्धी अन्य विवरणहरू ।
 - (घ) मूल्य घोषणा सम्बन्धी विवरण ।
 - (ङ) परीक्षणबाट देखिएका विषयहरू जस्तै:-
 - (अ) घोषणा सम्बन्धि विवरण ।
 - (आ) इकाई मूल्यमा भएका फरकहरू
 - (इ) विनिमय दर फरक सम्बन्धि विषयहरू
 - (ई) घोषणामा फरक वर्गीकरण भएका विषयहरू ।
 - (उ) कारोबार खर्चमा फरक भएका विषयहरू ।

- (ऊ) विद्यमान ऐन कानूनको कार्यान्वयन नभएका विषयहरू ।
 - (च) रकम असुल गर्नुपर्ने विषयहरू ।
 - (छ) परीक्षण कार्यसम्पादन गर्न सुधार गर्नुपर्ने देखिएका विषयहरू ।
 - (ज) व्यापारिक छल सम्बन्धी अन्य विषयहरू ।
 - (झ) अन्य आवश्यक देखिएका विषयहरू
- (२) परीक्षण सम्पन्न भएको ७ दिनभित्र अनुसूची ३ मा उल्लेखित नमूना अनुसारको परीक्षण प्रतिवेदनतयार गरी कार्यालय प्रमुख समक्ष पेश गर्नुपर्दछ ।

१५. परीक्षण प्रतिवेदनको कार्यान्वयन तथा अनुगमन

- (१) परीक्षण प्रतिवेदन कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत भएको ३ दिनभित्र थप महसुल निर्धारण गर्नुपर्ने भए सो समेत प्रस्ताव गरी परीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा निकासी वा पैठारीकर्ताबाट थप राजस्व वा जरिवाना दाखिला गर्नुपर्ने देखिएमा उक्त निर्णय हुनु नपर्ने कुनै ठोस प्रमाण वा आधार भए प्रस्तुत गर्न का लागि अनुसूची ४ बमोजिमको ढांचामा १५ दिनको म्याद दिई सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई सूचना दिने ।
- (२) थप महसुल निर्धारण गर्नु नपर्ने भए परीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई परीक्षणसम्पन्न भएको जानकारी दिने ।
- (३) उपदफा (१) अनुसार प्रेषित भएको सूचनाका सम्बन्धमा निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले जवाफ दिएमा सो जवाफ प्राप्त भएको मितिले वा जवाफ पेश नगरेमा पेश गर्ने म्याद समाप्त भएको मितिले सात दिनभित्र अनुसूची ५ बमोजिमका ढांचामा निर्णय पर्चा तयार गर्ने ।
- (४) निर्णय पर्चाखडा भएको ३ दिनभित्र सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई ३५ दिनभित्र महसुल दाखिलाको लागि अनुसूची ६ बमोजिमको ढांचामा महसुल निर्धारण आदेश जारी गर्ने ।
- (५) उक्त महसुल निर्धारणको जानकारी सम्बन्धित भन्सार कार्यालयलाई दिने ।
- (६) भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयबाट प्राप्त सूचनालाई सम्बन्धित भन्सार कार्यालयहरूले माग जनाई असुली तर्फ आवश्यक कारवाही गर्ने गराउने र सोको जानकारी भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयलाई गराउने ।
- (७) दाखिला गर्नुपर्ने रकम निर्धारित समयमा दाखिला गरे/नगरेका अनुगमन गर्ने
- (८) जाँचपासपछिको परीक्षणबाट असुल उपर गर्न आवश्यक ठहर भएको रकम दाखिला गर्न निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले अटेर गरेमा विभाग समेतको सहयोग लिई कारोवार रोक्का राख्ने, आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भन्सार कार्यालय लगायत अन्य सम्बन्धित निकायमा पत्राचार गर्ने र यसरी रोक्का राख्ने लेखी आएमा सम्बद्ध कार्यालयहरू र भन्सार कार्यालयहरूले रोक्का राख्नु पर्नेछ ।

१६. प्रगति प्रतिवेदन पठाउने:

- (१) कार्यालयबाट भएको परीक्षण प्रतिवेदन प्रत्येक महिना समाप्तभएको ५ दिनभित्र अनुसूची ८ बमोजिमको ढांचामा विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।
- (२) जाँचपासपछिको परीक्षणबाट थप महसुल निर्धारण भएकोमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालय तथा आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई समेत जानकारी दिनुपर्नेछ ।

- (३) परीक्षण गर्दा अस्वभाविक रूपमा न्यून बीजकीकरण वा अधिकन बीजकीकरण भएको पाइएमा सोको विवरण आवश्यक कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा पठाउन सक्नेछ ।

१७ पुनरावेदन सम्बन्धी व्यवस्था

- (१) कार्यालयबाट भएको थप महसुल निर्धारण सम्बन्धी अन्तिम निर्णयउपर चित्त नबुझेमा भन्सार ऐन, २०६४ को दफा ६१ बमोजिम ३५ दिनभित्र राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन गर्न सक्ने व्यहोरा समेत निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई जानकारी गराउने ।
- (२) निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले निर्णयको प्रतिलिपि माग गरेमा नियमावलीको नियम ५९ बमोजिम माग गरेको प्रतिलिपि उपलब्ध गराउने ।

परिच्छेद-७ संयुक्त परीक्षण

१८. संयुक्त परीक्षणको लागि विभागले समन्वय गर्ने:

- (१) परीक्षणको क्रममा कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको कारोवार शंकास्पद देखिएमा वा उक्त कारोवारबाट राजस्व जोखिम छ र त्यसको परीक्षण संयुक्तरूपमा गर्नुपर्ने देखिएमा विभाग समक्ष सिफारिस गर्ने ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम सिफारिस भै आएमा विभागले अन्य विभागसंग समन्वय गरी संयुक्त परीक्षणगर्न आवश्यक निर्णय गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- ८ विविध

१९. आवश्यक सहयोग लिन सक्ने:

- (क) परीक्षण कार्यको सिलसिलामा कुनै सहयोग आवश्यक भएमा अर्थ मन्त्रालय, राजस्वअनुसन्धान विभाग, आन्तरिक राजस्व विभाग, अन्य निकायहरूसँग सहयोग लिन सकिनेछ।
- (ख) वस्तु बर्गीकरण सम्बन्धी वा अन्य कुराहरूमा द्विविधा भएमा विभागसँग आवश्यक राय वापूर्व स्वीकृति लिन सकिने छ ।

२०. बाझिएमा गर्ने:

यस निर्देशिकामा उल्लेख भएका कुराहरू ऐन तथा नियमावलीसँग बाझिएमा ऐन तथा नियमावली अनुसार नै हुनेछ ।

२१. खारेजी र बचाउ:

- (१) जाँचपास पछिको परीक्षण कार्यविधि, २०७२ खारेज गरिएको छ ।
- (२) जाँचपास पछिको परीक्षण कार्यविधि, २०७२ बमोजिम भए गरेका काम कारवाहीहरू यसै कार्यविधिवमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

अनुसूची १

(कार्यविधिको दफा ११(१) संग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय

परीक्षणको लागि निकासी वा पैठारीकतालाई कागजात माग गर्ने सूचनाको नमूना

मिति :

विषय : जाँचपास पछिको परीक्षणको लागि कागजात पेश गर्ने सम्बन्धमा ।

श्री

स्थायी लेखा नं.:

ठेगाना :

फोन नं. :

उपरोक्त सम्बन्धमा त्यस फर्मले तपशिल बमोजिमको मिति तथा प्रज्ञापन पत्रबाट निकासी वा पैठारी गरेको मालवस्तुको सम्बन्धमा भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षणको लागि छनौट भएकाले उक्त अवधिको निकासी वा पैठारीसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण **Consignments** र सोसंग सम्बन्धित निम्न अनुसारका कागजातहरूको प्रतिलिपी लिई यो पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिन भित्र यस कार्यालयमा निवेदन सहित उपस्थित हुनु हुन भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ तथा भन्सार नियम २०६४ को नियम २८ बमोजिम जानकारी गराइन्छ । अन्यथा सोही ऐनको दफा ३४ को उपदफा (५) बमोजिम आवश्यक कारवाही भइ जाने व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ ।

तपशिल

जाँचपास भएको भन्सार कार्यालयहरू	अवधि	
		मिति देखि (सन्)

आवश्यक कागजात

१. प्रज्ञापनपत्र र महसुल बुझाएको रसिद,
२. Invoice,
३. Proforma Invoice,
४. Packing List,
५. Bill of Lading/Airway bill,
६. Certificate of Origin,

७. एल.सी.को छायाँप्रति, भाडा, बीमा तथा अन्य खर्चको बील,
८. मन्जुरीनामा,
९. खरिद खाता र बिक्री खाता, १०.मौज्दात खाता,
११. बिक्री बिजकहरु, १२. स्थायी लेखा प्रमाणपत्र र
१३. पैठारी भएको मालवस्तुको बिक्री मूल्य निर्धारणको लागि तयार गरेको Cost Sheet विवरण ।
परीक्षण समूह :

.....
भन्सार परीक्षक

अनुसूची २

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
भन्सार विभाग
भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय

कार्यविधिको दफा ९(२) सँग सम्बन्धित

मिति :

विषय : कागज प्रमाण पेश गरेको सम्बन्धमा ।

श्रीमान् प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासकज्यू
भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय,
सुविधानगर, काठमाण्डौ ।

महोदय,

त्यस कार्यालयको च.नं. प.सं. मिति को मेरो फर्मको नाममा जारी भएको भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण सम्बन्धको पत्र / सूचना प्राप्त भई व्यहोरा अवगत भयो । उक्त पत्रमा लेखिएको अबधिको मेरो फर्मको कारोबार सम्बन्धी कागजप्रमाणहरु यसै पत्रसाथ संलग्न गरी भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ तथा भन्सार नियमावली २०६४ को नियम २८ को म्याद भित्रै यस कार्यालयमा उपस्थित भई वा आधिकारिक प्रतिनिधि मार्फत पेश गरे गराएको छु ।

फर्म कार्यालयको छाप :

निवेदक

नाम :

पद :

फोन नम्बर :

हस्ताक्षर :

तपसिल

१.

२.

३.

उपरोक्त बमोजिम यस फर्मको तर्फबाट म आधिकारिक प्रतिनिधि भएकोले मैले यस कार्यालयमा पेश गरेको माथि उल्लेखित कागजातहरु ठीक साँचो वा दुरुस्त छन । फरक पर्ने छैन फरक परेमा कानून बमोजिम सहुला बुझाउँला भनी सहिछाप गर्ने ।

प्रतिनिधिको नाम थर :

सहिछाप

फर्म पैठारीकर्ताको नाम :

मिति

अनुसूची ३

(कार्यविधिको दफा १४ सँग सम्बन्धित)

परीक्षण प्रतिवेदनको नमूना

भन्सार ऐन २०६४ (सं.स.) को परिच्छेद ८ को दफा ३४ बमोजिम भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण प्रयोजनको लागि तयार पारीएको परीक्षण प्रतिवेदन :

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय

तीनकुने, काठमाण्डौं

लेखा परीक्षण प्रतिवेदन

(क) आधारभूत सूचनाहरु

१. पैठारीकर्ताको विवरण :

नाम		टेलिफोन नं.	
ठेगाना		मोवाइल नं.	
पैठारीकर्ताको पहिचान/स्थायीलेखा नं.		फ्याक्स नं.	
दर्ता मिति		इमेल ठेगाना	
दर्ता भएको कार्यालय		आर्थिक वर्ष	
कारोबारको छोटकरी विवरण (वस्तु वा सेवाको नाम) व्यवसाय वा कारोबारहरु			
स्वमित्वको किसिम			

२. प्रोपाईटर र संचालक र व्यवस्थापक र जिम्मेवार व्यक्तिको विवरण :

नाम	पद	सम्पर्क	नाम	पद	सम्पर्क

		नम्बर			नम्बर
१.	प्रोपाइटर		३.	अध्यक्ष	
२.	संचालक		४.	संचालक	

३. शाखा र उपशाखाको विवरण :

४. लेखा प्रणाली (जस्तै मेनुयल, कम्प्यूटर आदि) :

५. लेखापरीक्षणको क्रममा सम्पर्क राखीएको व्यक्ति :

नाम		पद		फोन नं.	

६. भन्सार एजेण्टको विवरण :

नाम		व्य.प्र.प.नं.		स्थायी लेखा नं.	
ठेगाना		एजेन्ट नम्बर		मोवाइल नं.	
टेलीफोन/ फ्याक्स			ईमेल ठेगाना		

७. परीक्षणको लागि छनौट मिति :

८. छनौट गर्ने निकाय:

९. परीक्षणको किसिम: प्रज्ञापनपत्र /Firm (फर्म) / Product (मालवस्तु) :

एक वर्ष / ६ महिना / ३ महिना / Consignment :

१०. परीक्षण अबधि : मिति देखि मिति सम्म

११. छनौटको आधार र कारण :

१२. पैठारी गरिएका भन्सार कार्यालयहरु क्रमश :

१३. सामान पुगेको स्थल वा स्थान :

१४. अधिल्लो पटक परीक्षणमा परेको अबधि र सो समयमा देखिएको मुख्य समस्या :

१५. उक्त समस्यामा सुधार भएको वा नभएको :

(ख) आधारभूत प्रमाण वा कागजातहरु

निम्न कागजातहरु परीक्षणको समयमा भिडान वा चेकजाँच गरिएको भए सो व्यहोरा उल्लेख गर्ने ।

१. आयात प्रज्ञापन पत्र
२. Proforma Invoice
३. Bill of lading/Airway Bill
४. Insurance सम्बन्धी कागजात
५. LC कपी
६. ढुवानी भाडाको विल
७. निजको Costing विवरण
८. खरीद खाता
९. विक्री खाता
१०. स्टक खाता
११. विक्री बीजकहरु
१२. प्याकिङ्ग लिष्ट
१३. गत आ.व.को वासलात तथा नाफा नोक्सान हिसाब र सो संग सम्बन्धित विवरण
१४. उल्लेखिन पैठारीको सम्बन्धमा पैठारीकर्ताको तर्फबाट यस विभाग वा कार्यालयमा मिति मा दिएको वयान :

(ग) लेखापरीक्षण

१. पैठारीकर्ताले (ख) मा उल्लेख भए बमोजिमका कागज प्रमाण र वयान समेतका आधारमा भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क, मू.अ.कर तथा अन्य महसुल निर्धारणका सम्बन्धमा देखिएका कैफियतहरु :

(क) कारोबार खर्चको सम्बन्धमा

क्र. सं.	प्र. प. नं.	घोषणा मूल्य	पैठारीकर्ताले पेश गरेको कागजात तथा वयानको आधारमा कायमहुने वास्तविक कारोबार मूल्य (खर्च)					कायम भएको कुल जम्मा लागत खर्च	फरक लागत खर्च
			मालवस्तुको मूल्य (३)	ढुवानी भाडा (४)	विमा खर्च (५)	बैंक कर्मिसन (६)	अन्य खर्चहरु (७)		
	१	२						(८)	(८-२)

(ख) वर्गीकरण सम्बन्धमा

क्र.सं.	प्र.प.नं.	मालवस्तुको नाम	पैठारीकर्ताको घोषणा				कार्यालयको निर्णय				फरक महसुल रकम रु
			वर्गिकरण	कारोवार मूल्य	दर	महसुल रकम रु	वर्गीकरण	कारोवार मूल्य	दर	महसुल रकम	

२. अन्य देखिएका कैफियतहरुको छोटकरी विवरण
३. चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट र विशेषज्ञसँग राय लिईएको भए सो सम्बन्धी विवरण (राय संलग्न गर्ने) :
४. छलफल गरिएको तथा जानकारी दिईएको विषय सम्बन्धी विवरण :

(घ) निर्णयमा समावेश हुनुपर्ने कुराहरु

१. भन्सार महसुल तर्फ थप महसुल निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :
 - (क)
 - (ख)
२. अन्तःशुल्कतर्फ थप अन्तःशुल्क निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम
३. मू.अ.करतर्फ थप कर निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :
४. अन्य शुल्क तथा कर निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :
५. कुल जम्मा महसुल निर्धारण

शिर्षक	महसुल रकम रु.	थप महसुल रकमरु.	कुल जम्मा रकम रु	कैफियत
भन्सार महसुल (१) बमोजिम				
अन्तःशुल्क (२) बमोजिम				
मू.अ.कर (३) बमोजिम				
अन्य शुल्क (४) बमोजिम				
कुल जम्मा रु				

(कुल जम्मा अक्षरूपीमात्र)

(ड) विविध

१. लेखा परीक्षण गरिएको मिति:
२. पैठारीकर्ताले पेश गरेको विवरण वा कागजातको आधारमा प्रस्तुत महसुल निर्धारण गरिएको छ । उल्लेखित कारोवार बाहेकका अन्य कारोवार तथा विवरण भएको वा कर (महसुल) दायित्व कम देखाएको भन्ने पछि पत्ता लागेमा सोही बखत भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४(५) तथा दफा ३४(११) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश बमोजिम कारवाही गर्न सकिने नै हुंदा प्रस्तुत पैठारीकर्ताले पेश गरेको र परीक्षणको सिलसिलामा करदाताले उपलब्ध गराए सम्मका कागजात, विवरणलाई पुष्ट्याई गर्ने फांटवारी एवं विवरणको आधारमा अध्ययन छानविन एवं परीक्षण गरी यसै प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिम सोही ऐनको दफा ३४ बमोजिम थप महसुल निर्धारण गर्न भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ तथा भन्सार नियमावली २०६४ को नियम २७ बमोजिम पैठारीकर्ताको नाममा प्रारम्भिक महसुल निर्धारण आदेशको सूचना जारी गर्ने प्रयोजनार्थ स्वीकृतिका लागि यो प्रतिवेदन पेश गरेका छौं ।

तयार गर्ने ना.सु.को दस्तखत :

नाम :

मिति :

तयार गर्ने ना.सु.को दस्तखत :

नाम :

मिति :

पेश गर्ने भन्सार परीक्षकको दस्तखत :

नाम :

मिति :

पेश गर्ने भन्सार परीक्षकको दस्तखत :

नाम :

मिति :

सिफारीस गर्ने

प्रमुख भन्सार परीक्षकको दस्तखत :

नाम :

मिति :

स्वीकृत गर्ने

प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासकको दस्तखत

नाम :

मिति

अनुसूची ४

(कार्यविधिको दफा १५(१) संग सम्बन्धित

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय

प्रारम्भिक महसुल निर्धारणको सूचना

मिति:-

विषय:- सबुत प्रमाण पेश गर्ने सम्बन्धमा ।

श्री

ठेगाना

स्थायी लेखा नं.:.....

फोन नं.....

प्रस्तुत फर्मले.....भन्सार कार्यालयहरुबाट मितिदेखिसम्ममा प्रज्ञापन पत्रबाट पैठारी गरेका मालवस्तुको सम्बन्धमा यस कार्यालयको च.नं..... मितिको पत्रानुसार भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण गर्न लेखि आए बमोजिम यस कार्यालयको परीक्षण टोलीबाट परीक्षण भै स्वीकृत प्रतिवेदन अनुसार तपसिल बमोजिम कैफियत देखाएको हुँदा सो कैफियतका सम्बन्धमा विद्यमान आर्थिक ऐन, भन्सार ऐन र भन्सार नियमावली बमोजिम निम्न बमोजिम थप महसुल निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन आयो । सो थप महसुल निर्धारण गर्न नपर्ने कुनै ठोस आधार, प्रमाण वा कारण भए यो सूचना प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिन भित्र यस कार्यालय समक्ष पेश गर्नुहुन भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ को उपदफा (६) बमोजिम जानकारी गराईन्छ । अन्यथा प्रचलित कानून बमोजिम महसुल निर्धारण भई जाने व्यहोरा समेत जानकारी गराईन्छ ।

तपसिल

१. भन्सार महसुल तर्फ थप महसुल निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :

(क)

(ख)

२. अन्तःशुल्कतर्फ थप अन्तःशुल्क निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :

(क)

(ख)

३. मू.अ.करतर्फ थप कर निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :

अतः माथिको विवरण बमोजिम छुट हुन गएको भन्सार महसुल रु.....।- र शतप्रतिशत जरिवाना रु.।- समेत रु.।-, अन्तःशुल्क रु.।- र शतप्रतिशत जरिवाना रु.।- समेत रु.।- र मू.अ.कर रु...../- शतप्रतिशत जरिवाना समेत रु.।- समेत रु.....।- हुने भएकोले कुल छुट महसुल र थप महसुल समेत एकमुष्ट महसुल रु.....र((अक्षरूपी.....रुपैया“ मात्र)भन्सार ऐन २०६४ को ३४(२)र३४(३) बमोजिम महसुल निर्धारण गरिएको छ ।

.....
भन्सार परीक्षक

अनुसूची ५
(कार्यविधिको दफा १५(३) सँग सम्बन्धित
निर्णय पर्चाको नमूना

भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय, तीनकुने काठमाण्डौंका प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासक
ले..... जिल्ला, म.न.पा. / न.पा. / गा.पा. वार्ड नं , स्थित स्थायी लेखा नम्बर का
पैठारीकर्ता श्रीको भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ बमोजिम महसुल निर्धारण गर्न खडा
गरेको निर्णय पर्चा ।

यस कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तरगतका पैठारीकर्ता श्रीले..... भन्सार कार्यालयहरुबाट मिति
(सन्) देखिसम्ममा पैठारी गरेकाप्रज्ञापन पत्रहरुबाट पैठारी गरेका
मालवस्तुहरुको भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण गर्न छनौट भएको हुँदा उक्त पैठारीसंग सम्बन्धित
कागज प्रमाणहरु पेश गर्न भनि यस कार्यालयबाट चं.नं. मिति को पत्रमार्फत पत्राचार
गरिएको रहेछ ।

उक्त प्रज्ञापन पत्रहरुबाट पैठारी भएका मालवस्तुहरुको लागि यस कार्यालयबाट भन्सार जाँचपास
पछिको परीक्षणको सिलसिलामा पैठारीकर्ताबाट प्रज्ञापन पत्रसाथ पेश हुन आएका कागजात तथा
प्रमाणहरुको अध्ययन, छानवीन गरी पेश हुन आएको प्रतिवेदन समेतलाई आधार बनाई विचार गर्दा
प्रस्तुत पैठारीकर्ताले भन्सार दरबन्दी फरक पारी र घटी कारोवार मूल्य घोषणा गरी घटी महसुल
दाखिला गरेको देखिएकोले भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ को उपदफा २ र ३ बमोजिम थप महसुल
निर्धारण गर्नुपर्ने भएको हुँदा सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको
मितिले १५ (पन्ध्र) दिन भित्र पेश गर्न भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ को उपदफा (६) बमोजिम
पैठारीकर्तालाई मिति मा विस्तृत व्यहोरा खुलाई लिखित सूचना जारी गरिएकोमा उक्त पत्र
पैठारीकर्ताले मितिमा बुझिलिई सोको जवाफ मिति मा पेश गरेको रहेछ ।

पैठारीकर्ताले लिखित जावाफमा कुनै भन्नेव्यहोराको जवाफ पेश गरेको
पाईएको हुँदा मिति मा जारी गरिएको सूचनामा उल्लेख भए बमोजिम कायम गरिएको थप
महसुल निर्धारण मनासिव नै भएको पाइयो । अतः प्रस्तुत पैठारीकर्ताले दाखिला गर्नुपर्ने भन्सार
महसुल रु.....।- तथा भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ को उपदफा ३ र २ बमोजिम
शतप्रतिशत जरिवाना रु.....।- समेत जम्मा रु.....।- , अन्तःशुल्क रु.।- र तथा सोही
ऐनको दफा ३४ को उपदफा ३ र २ बमोजिम शतप्रतिशत जरिवाना रु.....।- समेत रु.
.....।- र मू.अ. कर रु...../- तथा सोही ऐनको दफा ३४ को उपदफा ३ र २
बमोजिम शतप्रतिशत जरिवाना रु...../- समेत जम्मा रु.।- समेत कुल जम्मा
रु.....र((अक्षरूपीमात्र)को भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ बमोजिम महसुल
निर्धारण आदेश जारी गर्ने तथा अन्य व्यहोराको हकमा तपसिल बमोजिम गर्ने गरी यो निर्णय पर्चा
खडा गरिदियाँ ।

महसुल निर्धारणको व्यहोरा

१. भन्सार महसुल तर्फ थप महसुल निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :

(क)

(ख)

२. अन्तःशुल्कतर्फ थप अन्तःशुल्क निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :

(क)

३. मू.अ.करतर्फ थप कर निर्धारण गर्नुपर्ने कारण र रकम :

तपसिल

१. उपरोक्त बमोजिम कायम भएको कुल जम्मा महसुल रु...../- (अक्षरूपी मात्र) को महसुल निर्धारण आदेश जारी गर्ने ।

२. भन्सार ऐन २०६४ को दफा ३४ को उपदफा (७) बमोजिम पैँतीस दिन भित्र उक्त महसुल दाखिला गर्नुपर्ने र सो मिति भित्र दाखिला नगरेमा बार्षिक १५ (पन्ध्र) प्रतिशतका दरले व्याज लाग्ने व्यहोरा पैठारीकर्तालाई जानकारी गराउने ।

३. यो निर्णय उपर चित्त नबुझेमा भन्सार ऐन २०६४ को दफा ६१ तथा ६२ बमोजिम पुनरावेदन दिन सकिने व्यहोराको जानकारी पैठारीकर्तालाई दिने ।

४. सरोकारवालाले यस निर्णय पर्चाको नक्कल माग गरेमा रित्त पुर्याई नक्कल दिने ।

५. कथम कदाचित्त पैठारीकर्ताको माथि उल्लेखित कारोकार वा पैठारी भन्दा बढी वा फरक पैठारी वा कारोबार प्राप्त भएमा वा लुकाए छिपाएको ठहरेमा उसै वखत भन्सार ऐन २०६४ बमोजिम कारबाही गरिने व्यहोरा पैठारीकर्तालाई जानकारी दिने ।

इति सम्बत ... साल ... महिना ... गते रोज ... शुभम् ।

अनुसूची ६

(कार्यविधिको दफा १५(४) संग सम्बन्धित

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय

अन्तीम महसुल निर्धारण आदेश

माग नं.:-

मिति

विषय:- राजस्व रकम दाखिला गर्ने बारे ।

श्री

ठेगाना :

स्थायी लेखा नं. :

फोन नं. :

प्रस्तुत फर्मले.....भन्सार कार्यालयहरुबाट मिति.....देखि..... सम्ममा प्रज्ञापन पत्रबाट पैठारी गरेका मालवस्तुको सम्बन्धमा यस भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयबाट गरिएको परीक्षणबाट भन्सार महशुल रअन्तःशुल्क रमूल्य अभिवृद्धि कर जरिवाना समेत थप महसुल रु.....र((अक्षरुपीमात्र)निर्धारण गरिने भनी मिति.....मा प्रारम्भिक आदेश जारी गरिएकोमा फर्मको तर्फबाट सो प्रारम्भिक आदेश उपर पेश भएको सबुद प्रमाण समेतको मूल्यांकनबाट प्रारम्भिक आदेशमा उल्लेख भए बमोजिम नै भन्सार महसुल तथा जरिवाना बापत रु...../- (अन्तःशुल्क जरिवाना समेत रु...../- र मूल्य अभिवृद्धि कर जरिवाना समेत रु./- (समेत कूल जम्मा रु...../- (अक्षरुपी मात्र)थप दाखिला गर्नुपर्ने भनी मिति.....मा निर्णय भएकोले यो आदेश जारी गरिएको छ । उक्त रकम यो आदेश बुझि लिएको मितिले ३५ दिन भित्र राष्ट्रिय बाणिज्य बैंकको तपसिलमा उल्लेखित राजस्व खातामा दाखिला गर्नुहोला । अन्यथा कानून बमोजिम असुल उपर गरिने व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ ।

महसुल गणनाको विवरण

सि.नं.	प्र.द.नं.	मिति	भन्सार महसुल तथा जरिवाना	अन्तःशुल्क	मू.अ.कर	जम्मा महसुल
१	विभिन्न	... देखि .. सम्म	रु.	रु.	रु.	रु.

रु...../- (अक्षरुपी.....रुपैयाँ मात्र)

परीक्षण सम्बन्धि व्यहोरा

कारोबार खर्च समावेश गरिएको विवरण	भन्सार उपशीर्षक फरक				अन्य
	भएको		हुनुपर्ने		
	सामान	संकेत नं.	सामान	संकेत नं.	
भाडा,वीमा तथा अन्य खर्च					

रा.वा. बैंक टेकुमा रकम दाखिला गर्ने खाताको विवरण

कार्यालय कोड नं. २७-३०५-३२

कार्यालय खाता नं. क १-१-९९९

भन्सार महशुल : (राजस्व शीर्षक ११५११) रु/-

अन्तःशुल्क : (राजस्व शीर्षक ११४२५) रु/-

मू.अ.कर : (राजस्व शीर्षक ११४१२) रु/-

जम्मा : रु...../-

भन्सार परीक्षक

नोट:- यस आदेश उपर चित्त नबुझेमा पत्र प्राप्त भएको मितिले ३५ दिन भित्र श्री राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सकिने व्यहोरा जानकारी गराइन्छ । साथै उपरोक्त अवधि भित्र राजस्व दाखिला नगरेमा थप १५ प्रतिशत ब्याज लाग्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ ।

अनूसूची ७
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
भन्सार विभाग
भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय
((कार्यविधिको दफा ९ र १२ संग सम्बन्धित))

Cost Sheet को नमूना

Cost Sheet																					
Name of the Importer :												Address				Contact No					
PAN :				Proprietors' Name :								Address									
Contact Person :		Name						Address				Position									
Phone No.Of Contact Person :						Phone No of Propriotor :						Mobile No									
period : From						TO															
S. N.	P. P. N. o.	Date	HS code	Name of the goods	Quantity	Cost of goods													Total Cost	pre unit cost	Per-unit sale amount
						Decleared value	Tax paid in Customs	Freid and Insurance expences	Bank, midiators or ajent commission		Load unload and othere expences	Total expences upto customs	Freid up to Goudam	Insurence and Othere Expences upto Goudam	Total Cost Upto Goudam	Freid of Goudam	Bank and Othere commission & Interest	Busines Promosion and othere expences			
						ID	Ecs/o there except VAT														
Signature																					
Name :																					
Post :																					
																		Stamp of Importar			

अनूसूची ८
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
भन्सार विभाग
भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय
(कार्यविधिको दफा १६ संग सम्बन्धित)
मासिक प्रगति विवरणको नमुना :

च.नं.

प.सं.

बिषय प्रगति विवरण पठाएको बारे ।

श्री भन्सार विभाग
.....शाखा,
त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ

राजस्व रू. हजारमा

आर्थिक बर्ष ...महिनाको महसुल निर्धारण तथा कार्यगत प्रगति विवरण

क्र.सं.	विवरण	वार्षिक लक्ष्य	गत महिना सम्मको		महिनाको		महिनासम्मको			कैफियत
			लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	प्रगति प्रतिशत	
१	भन्सार महसुल									
२	अन्तःशुल्क									
३	मूल्य अभिवृद्धि कर									
	कुल जम्मा राजश्व									
Firm Audit										
१	वार्षिक (१ वर्षको) परीक्षण संख्या									
२	६ महिनाको परीक्षण संख्या									
३	३ महिनाको परीक्षण संख्या									
Product based Audit										
१	वार्षिक (१ वर्षको) परीक्षण संख्या									
२	६ महिनाको परीक्षण संख्या									
३	३ महिनाको परीक्षण संख्या									
Consignment Audit										

	प्रत्येक प्रज्ञापनपत्र परीक्षण संख्या									
	कुल जम्मा परीक्षण संख्या									
१	बेरुजु फछ्च्यौट									
२	अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन									
३	Digital अभिलेख व्यवस्थापन									

अनूसूची ९

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय

((कार्यविधीको दफा १२ संग सम्बन्धित))

CHECK LISTS (परीक्षणको समयमा हेर्नुपर्ने मुलभूत विषयहरु)

तपसिल बमोजिमका सूचकहरुलाई डेक्स अडिट, फिल्ड अडिट, कागजातको परीक्षण, निरीक्षण आदि समयमा अबस्था अनुसार भिडान परीक्षण गर्न सकिने छ ।

१. डेक्स अडिटको समयमा चेकजाँच गर्ने विषयहरु

क्र.सं.	चेक गर्ने विषयहरु	उत्तर	कैफियत
१	निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले कुनै प्रकारको छुट सुविधा लिएको छ ?	छ वा छैन	
२	निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले SAFTA लगायतका सहूलियतपूर्ण व्यापारिक छुट पाउने देशहरुबाट पैठारी गरी कुनै प्रकारको छुट सुविधा लिएको छ ?	छ वा छैन	
३	निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता कुनै प्रकारको औद्योगिक तथा अन्य कुनै प्रकारका छुट सुविधा पाउने निकासी पैठारीकर्ता हो ?	हो वा हैन	
४	निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले कुनै प्रतिबन्धित वा विशेष प्रकारको सिफारिस वा प्रमाण आवश्यक पर्ने मालवस्तु निकासी वा पैठारी गरेको छ ?	छ वा छैन	
५	पैठारीकर्ताले Capital goods पैठारी गरेको छ ?	छ वा छैन	
६	पैठारीकर्ताले Capital goods पैठारी गर्दा निकासी प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले गरेको र सो सम्बन्धी कुनै	छ वा छैन	

	छुटसुविधाको प्रयोग गरेको छ ?		
७	निकासी वा पैठारी गरिएको मालवस्तु निकासी पर्वद्वन गर्ने उद्देश्यले निशुल्क (Free) मा प्राप्त भएको हो ?	हे वा हैन	
८	मालवस्तुको निकासी वा पैठारीको लागि विशेष प्रकारको अनुमति वा स्विकृति आवश्यक पर्छ ?	पर्छ वा पर्दैन	
९	निकासी वा पैठारीका लागि आवश्यक पर्ने कागजातहरु (LC,BL,PL,CO, Invoice etc)संलग्न छन् ?	छन वा छैन	
१०	कारोबार खर्चलाई पुष्ट्याई गर्ने कागजातहरु कुनै छुटेका छन की ?	छुटेको छ वा छैन	
११	अन्य भएमा उल्लेख गर्ने		

२. भन्सार मूल्य निर्धारण वा कारोबार मूल्य निर्धारण सम्बन्धि चेकजाँच गर्ने विषयहरु (Check List For Valuation Of Goods):

भन्सार वा कारोबार मूल्य निर्धारण गर्ने विषय धेरै महत्वपूर्ण हुन्छ त्यसैले यसको checlist तयार गर्दा विशेषरूपमा मालवस्तुको आकार प्रकार, परिमाण, गुणस्तर लगायतका धेरै विषयमा ध्यान पुऱ्याउनु पर्दछ । यदि डेक्स अडिटको समयमा कुनै कागजात फेला नपरेमा स्थलगत निरीक्षणको समयमा उक्त प्रमाण संकलन गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	चेक गर्ने विषयहरु	उत्तर	कैफियत
१	निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले मालवस्तुको मूल्य विदेशी मुद्रामा घोषणा गरेको छ ?	छ वा छैन	
२	निकासी पैठारीकर्ताले प्रज्ञापन पत्रमा घोषण गरेको मूल्य, सम्झौतामा उल्लेख गरेको मूल्य र विलवीजकमा उल्लेखित मूल्य समान छन् ?	छन वा छैन	
३	निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले कुनै प्रकारको रोयल्टी वा अनुमति बापत कुनै प्रकारको रकम विदेशी सप्लायर्सलाई भुत्तानी गरेको छ वा छैन निजको वासलत तथा नाफा नोक्सान खाताको	छ वा छैन	

	परीक्षण गर्ने ।		
४	निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ता मालवस्तु सप्लाई गरेवापत, ढुवानी गरेवापत वा अन्य कुनै कार्य गरेवापत तेस्रो पक्षलाई कुनै प्रकारको भुक्तानी गरेको छ ?	छ वा छैन	
५	पैठारीकर्ताको Bill of Lading, Air way bill, freight आदि वापत भुक्तानि गरेको सबै रकम Bill of entry मा घोषणा गरेको छ ?	छ वा छैन	
६	पैठारीकर्ताले प्रज्ञापन पत्रमा घोषणा गरेको कारोबार मूल्य Identical goods र भन्सार विभागको Imports Data Baseसँग भिडान हुन्छ ?	हुन्छ वा हुदैन	
७	पैठारीकर्ताले पैठारी गरेको मालवस्तुको मूल्य अन्तर्राष्ट्रिय बजारको मूल्यसँग भिडान हुन्छ ?	हुन्छ वा हुदैन	
८	मालवस्तुको पैठारीको समयमा भन्सार अधिकृतले उक्त मालवस्तुको मूल्य कानून बमोजिम सहीरूपमा कायम गरेको छ ?	छ वा छैन	
९	पैठारी भएको मालवस्तुको मूल्य Identical goods र भन्सार विभागको Data Base संग भिडान हुन्छ वा हुदैन तथ्यांक प्राप्त गरी एक्कीन गर्ने ।	हुन्छ वा हुदैन	
१०	कुनै पैठारीकर्ताले उक्त मालवस्तुको MRP घोषणा भएको छ की भनि अध्ययन विश्लेषण गर्ने ।	छ वा छैन	
११.	आन्तरिक बजार मूल्यको आधारमा Deductive Value Methods मा जानसक्ने अवस्था छ ?	छ वा छैन	

माथिको सूचनामा (NO) नकारात्मक उत्तर आएको विषयमा विशेष जोड दिएर परीक्षण योजना तयार गरी सोही बमोजिम आवश्यक कार्य गर्ने ।

३. वर्गीकरणको सम्बन्धमा हेर्नुपर्न विषयहरू (Check List for Classification of Goods) :

वर्गीकरण महसुल दरसंग सम्बन्धित भएको हुँदा यो धेरै संवेदनशील विषय हो । यो विशेष गरी महसुल छुट नपाउने पैठारीकर्ता तथा मालवस्तुले महसुल छुट सुविधालिनसक्ने विषयसँग पनि सम्बन्धित हुने हुनाले पनि धेरै संवेदनशील मानिन्छ । त्यसैगरी प्रतिबन्धीत मालवस्तु समेत पैठारी हुन सक्ने संभावना हुन्छ । यसमा परीक्षकले वर्गीकरण जोखिम र छुट सुविधाको जोखिमलाई मध्येनजर गरी परीक्षण कार्यलाई अगाडि बढाउनु पर्दछ ।

क्र.सं.	चेक गर्ने विषयहरू	उत्तर	कैफियत
१	निकासी वा पैठारी भएका मालवस्तुको विषयमा भन्सार विभागले तत्काल वर्गीकरण सम्बन्धमा कुनै निर्णय गरेको छ ?	छ वा छैन	
२	निकासी वा पैठारी भएका मालवस्तुको विषयमा भन्सार महसुल दरबन्दीमा स्पष्टरूपमा उल्लेख भएको छ ?	छ वा छैन	
३	विगतमा निकासी वा पैठारी भएका Identical goods सोही दरबन्दीबाट निकासी वा पैठारी भएका छन् ?	छन वा छैन	
४	निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले मालवस्तुको जाँचपासको समयमा चेकजाँच गर्दा भन्सार प्रज्ञापनपत्रमा घोषित दरबन्दी ठीक पाईएको छ ?	छ वा छैन	
५	Risk management system ले जोखिमको पहीचान गर्नसकेको छ ?	छ वा छैन	
६	भन्सारले वर्गीकरण फरक भएको भनि गरेको दण्ड सजायको व्यहोरा Risk Management system मा देखिन्छ वा सो दण्ड जरिवाना तिरेको प्रमाण पैठारीकर्ताले पेश गरेको छ वा छुट असुल भएको प्रमाण संलग्न छ ?	छ वा छैन	
७	पैठारकर्ताले छुटसुविधा लिएको मालवस्तुको सो छुटसुविधा प्राप्त गर्न आवश्यक पर्ने कागजात तथा प्रमाणहरू संलग्न गरेको छ ?	छ वा छैन	

८	पैठारीकर्ताले पैठारी गरेको मालवस्तुको Bill of export, Invoice, Certificate of Origin र अन्य कागजातमा लेखिएको शिर्षक र उपशिर्षकहरु प्रज्ञापन पत्रमा घोषणा गरेको शिर्षक र उपशिर्षक समान छन् वा फरक छन् ? फरक भएमा त्योसको कारण पत्ता लगाउने ।	फरक छ वा समान छ	
९	अन्य कुनै कैफियत भएमा उल्लेख गर्ने		

४. अन्य चेकजाँच गर्नुपर्ने विषयहरु (Other Check list for Imports):

क्र.सं.	चेक गर्ने विषयहरु	उत्तर	कैफियत
१	निकासी वा पैठारीको लागि छुट दिएको प्रमाण पत्रको नम्बर, मिति,निकाय,देश, क्षेत्र आदि ठीक छ ?	छ वा छैन	
२	निकासी वा पैठारीको लागि छुट दिएको प्रमाण पत्रमा उल्लेखित मालवस्तु र देश वा क्षेत्र उत्पत्तिको प्रमाण पत्रसँग भिडानहुन्छ ?	हुन्छ वा हुँदैन	
३	उत्पत्तिको प्रमाण पत्रमा उल्लेखित मालवस्तुको गुण, चरीत्र, गुणस्तर, परीमाण र निकासी पैठारी भएको मालवस्तुसँग भिडान हुन्छ ?	हुन्छ वा हुँदैन	
४	उत्पत्तिको प्रमाण पत्रमा उल्लेखित देश, मालवस्तु आदि सोही मुलुकबाट ढुवानी भएका छन् ? Bill of Lading/Airway Billआदि उत्पत्तिको प्रमाण पत्रसँग भिडान हुन्छ ?	छ वा छैन हुन्छ वा हुँदैन	
५	पैठारी गरिएको मालवस्तु उत्पत्तिको मुलुकबाटै ढुवानी भएको छ वा अन्य मुलुकबाट ढुवानी भएको छ र उक्त मालवस्तु ढुवानी भएको मुलुकको हो वा तेस्रो मुलुकको उत्पादन हो ?	सोही वा तेस्रो मुलुक	
६	एउटै मुलुकबाट पैठारी भएको सोही मालवस्तु कसैले कुनै	छ वा छैन	

	प्रकारको छुटसुविधा लिएको र कसैले नलिएको छ ?		
७	पैठारीकर्ताले छुटसुविधा लिएको मालवस्तुको उत्पादक वा विक्रेता सो मुलुकमा छ कि छैन इन्टरनेट मार्फत पत्तालगाउने ।	छ वा छैन	
८	परिमाणात्क बन्देज लगाएका मालवस्तुको हकमा अनुमती दिएको परीमाण र पैठारीकर्ताले पैठारी गरेको मालवस्तुको परिमाण भिडान हुन्छ ?	फरक छ वा समान छ	
९	अन्य कुनै कैफियत भएमा उल्लेख गर्ने		

अनूसूची १०

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय

कार्यविधिको दफा १२(२) सँग सम्बन्धित

Deductive Value Method बाट कारोबार मूल्य निकाल्ने तरिका वा उदाहरण

मानौं कुनै ABC नामक पैठारीकर्ताले स्पोर्ट जुत्ता प्रति जोर वीजक मूल्य (Invoice Value) ५ अमेरिकी डलरका दरले १०० जोर जुत्ताको मूल्य ५०० अमेरिकी डलरमा पैठारी गरेको रहेछ । निजले भाडा, विमा, बैंक कमिसन, एजेण्ट कमीसन, लोड अनलोड आदि बापत ७० अमेरिकी डलर भुक्तानी गरेको रहेछ । उसले सोही बमोजिम भन्सार प्रज्ञापन पत्रमा कारोबार मूल्य घोषणा गरी त्यो दिनको विनिमयदर रु १००/- का दरले रु ५७०००/- भन्सार मूल्य कायम गरेको रहेछ । २० प्रतिशतका दरले भन्सार महसुल रु. ११,४००/- भन्सारमा दाखिला गरेर भन्सार विन्दुबाट गोदाम सम्मका भाडा रु. १००००/- भन्सारमा लोड गरेको खर्च रु. ५००/- गोदाममा अनलोड खर्च रु. ५००/-, बैंकको व्याज रु. ५०००/-, अन्य खर्च रु. १०००/- गरेको रहेछ । निजले १५ प्रतिशत नाफा खाएर थोक विक्रेतालाई उक्त मालबस्तु विक्री गरेको रहेछ । थोक विक्रेताले बैंक व्याज, लोड अनलोड, प्रशासनिक खर्च आदि बापत रु. १०००/- खर्च गरी १५ प्रतिशत नाफा खाएर खुद्रा विक्रेतालाई विक्री गरेकोमा खुद्रा विक्रेताले बैंक व्याज लागायतका अन्य खर्चहरू बापत रु.१०००/- खर्च गरी २० प्रतिशत नाफा गरी उक्त मालबस्तु प्रतिगोटा रु२०००/- मा विक्री गरेको रहेछ । प्रस्तुत परिस्थितिमा उक्त जुत्ताको Deductive Value Method बाट तपसिल बमोजिम कारोबार मूल्य गणना गर्न सकिन्छ ।

मालबस्तुको प्रति इकाई खुद्रा मूल्य (मू.अ.कर बाहेक)	2000
खुद्रा विक्रेताको विक्रीका लागि लाग्ने खर्चहरू (१०००/५००)	2
खुद्रा विक्रेताको नाफा (२० प्रतिशत नाफाको अर्थ अनुसार) S.P रु. १२० भए C.P रु. १००, S.P रु. २००० भए C.P रु. $१००/१२० \times २००० =$ रु. १६६७ , नाफा = $२०००-१६६७=$ रु ३३३। प्रति जोर नाफा = $333/500 = 0.66$	0.66
थोक मूल्य ($2000-2.67=1997.34$) प्रतिजोर	1997.34
थोक विक्रेताको विक्रीवितरणको लागि लाग्ने खर्चहरू (१०००/५००)	2
थोक विक्रेताको नाफा (१५ प्रतिशत नाफाको अर्थ अनुसार) S.P रु. ११५ भए	0.52

C.P रु. १००, S.P रु. १९९७.३४ भए C.P रु. १००/११५X१९९७.३४ = रु. १७३६.८१ , नाफा = १९९७.३४-१७३६.८१ =रु २६०.५२। प्रति जोर नाफा = 260.52/500 =0.52	
पैठारीकर्ताको बिक्री मूल्य (1997.34-2.52=1994.82) प्रतिजोर	1994.82
पैठारीकर्ताको नाफा (१५ प्रतिशत नाफाको अर्थ अनुसार) S.P रु. ११५ भए C.P रु. १०० S.P रु. १९९४.८२ भए C.P रु. १००/११५X१९९४.८२ = रु. १७३४.६३ , नाफा = १९९४.८२-१७३४.६३ =रु २६०.१९। प्रति जोर नाफा = 260.19/500 =0.52	0.52
बैंक ब्याज तथा कमिशन (5000/500=10)	10
पैठारीकर्ताको बिक्री वितरण सम्बन्धी लाग्ने सम्पूर्ण खर्चहरु (500+500+1000=2000/500=4)	4
गोदामसम्म ल्याउँदाको ढुवानि खर्च लगायत अन्य -10000/500=20)	20
भन्सार बिन्दुसम्मको कुल लागत (1994.82-34.52=1960.30) प्रतिजोर	1960.30
भन्सारमा लोड अनलोडिङ तथा अन्य खर्चहरु (70x100=7000/500=14	14
भन्सार बिन्दुमा तिरेको करहरु (मू.अ.कर बाहेक) (11400/500=22.80)	22.80
प्रति इकाई कारोबार मूल्य (1960.30-14-22.80=1923.5)=	1923.5
पैठारीकर्ताको बीजक (Invoice Value) प्रतिजोर 5x100=500	500
न्यून बीजकीकरण(घटी कारोबार खर्च घोषणा गरेको) प्रतिजोर नेपाली रुपैया (1923.5-500=1423.5)	1423.50

नोट : माथिको उदाहरणमा राखिएको नाफा प्रतिशत, कारोबार रकम, खर्च आदि सबै कारोबारको प्रकृती, मालबस्तु तथा व्यवसायीहरु अनुसार फरक फरक हुने भएकोले सोही बमोजिम फरमूलामा फिट (Feet) गर्नुपर्ने हुन्छ ।